

Avsaknad av tjänstepension

Hur mycket behöver man spara för att kompensera för detta?

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Avsaknad av tjänstepension.....	1
Eget sparande från befintlig inkomst.....	2
Eget sparande från ökad lön	3
Spara ikapp tidigare år med avsaknad av tjänstepension	6

Avsaknad av tjänstepension

De som saknar tjänstepension har i genomsnitt cirka 25 procent lägre pension i jämförelse med de som har en tjänstepension, beräknat utifrån ett typfall eller som en pensionsprognos. För ett typfall¹ född 1975 respektive 1990 handlar det i båda fallen om ungefär 5 000 kronor mindre i pension per månad livet ut. Tittar vi på de som gick i pension de senaste åren vid 65 års ålder hade medianpensionen för dessa varit 30 procent lägre om tjänstepensionen inte varit med.² Ett sätt att kompensera avsaknaden av tjänstepension är eget sparande. Sätten att spara på är många och Pensionsmyndigheten går igenom flera av sparformerna i rapporterna *Spara till pension som företagare* och *Eget sparande till pension – en konsumentvägledning*. Den här rapporten går inte närmare in på de olika sparformerna utan belyser istället hur mycket mer någon som saknar tjänstepension behöver spara själv om man vill kompensera för den uteblivna tjänstepensionen.

För de som saknar tjänstepension finns fortfarande möjligheten till att spara i ett individuellt pensionssparande (IPS) eller i en pensionsförsäkring.³ Dessa två sparformer innebär ett skatteavdrag i deklarationen för sparbeloppet.⁴ Sparandet kan tidigast tas ut från 55 års ålder. Vanligen tas dock det individuella pensionssparandet eller pensionsförsäkringen ut i samband med den allmänna pensionen och tjänstepensionen. När det individuella pensionssparandet eller pensionsförsäkringen betalas ut beskattas det som inkomst av tjänst.

De exempel som redovisas i denna korta vägledning avser ett sparande med avdragsrätt. Om sparandet sker i en annan sparform med redan skattade medel räcker dock ett lägre sparbelopp för att uppnå samma pension. Exempelvis behöver 70 procent av sparbeloppet, och andelarna av lönen, som redovisas nedan sparas med skattade medel om marginals-katten är 30 procent.

För de allra flesta krävs ett sparande med avdragsrätt på minst 4,5 procent av inkomsten för att få samma pension som någon med samma lön och

¹ Beräknat utifrån två typfall med födelseår 1975 och 1990 med månadslön 30 000 kronor (2021) som går i pension vid riktålder, med respektive utan tjänstepension avtalspension SAF-LO eller (A)KAP-KL. Intjänandet till SAF-LO upphör vid 65 års ålder och till AKAP-KL vid 67 års ålder vilket medför att individen född 1990 förväntas få en tjänstepension något lägre än 5 000 kr/mån med SAF-LO och något högre än 5 000 kr/mån med AKAP-KL.

² Avser en pensionär som haft medelinkomst under arbetslivet och som tog ut hel allmän pension från 65 års ålder, se *Redovisning av livsinkomstprofiler. Svar på regeringsuppdrag om livsinkomster och Kompensationsgrader*, Pensionsmyndigheten (2020).

³ Det privata pensionssparandet får ske med avdragsrätt upp till 35 procent av inkomsten. Maximalt belopp du får dra av är 10 prisbasbelopp, vilket motsvarar 476 000 kronor (2021).

⁴ Observera att avdraget för privat pensionssparande och pensionsförsäkring påverkar och minskar den beskattningsbara inkomsten men även underlaget, arbetsinkomsten, för jobbskatteavdraget.

tjänstepension. För de som har inkomster som överstiger 42 625 kronor per månad (2021) krävs dock ett högre sparande vilket visas nedan i tabell 1.

Anställda utan tjänstepension bör begära att de kompenseras för detta genom att istället få en högre lön så att de kan spara motsvarande belopp själva. Frågan är dock hur mycket lönen måste öka om hela ökningen sparas i syfte att få samma pensionsutfall som om den anställda hade haft tjänstepension? För de flesta krävs en ökning med åtminstone 4 procent för att på detta sätt kompensera för avsaknaden av tjänstepension. Att ökningen är lägre än de 4,5 procent som många får avsatt till sin tjänstepension beror på att även inkomst- och premiepensionen ökar. För inkomster upp till 45 833 kronor per månad (2021) kommer den ökade löneinkomsten medföra att nya allmänna pensionsrätter tjänas in som vid pensioneringen förstärker pensionen. I avsnittet nedan om ökad lön och eget sparande redovisas hur mycket högre lönen och därmed det egna sparandet behöver vara för att helt kompensera för en avsaknad av tjänstepensionen.

Eget sparande från befintlig inkomst

De med inkomster upp till 42 625 kronor per månad (2021) behöver spara minst 4,5 procent av lönen för att få ihop ett sparkapital som motsvarar den kollektivavtalade tjänstepensionens. För de med inkomster över 42 625 kronor per månad krävs ett högre sparande som andel av lönen eftersom avsättningen till kollektivavtalad tjänstepension är 30 procent av löneinkomster som överstiger 42 625 kronor per månad. En lön på 60 000 kronor per månad kräver ett sparande som är ungefär 12 procent av inkomsten för att sparandet ska motsvara inbetalningen till tjänstepensionen. Motsvarande sparkvot för en person som har en lön på 75 000 kronor per månad är nära 16 procent.

Tabell 1. Eget sparande som andel av löneinkomsten för att kompensera för utebliven framtida tjänstepension (2021)

Månadsinkomst	Sparande (med avdragsrätt)
0 - 42 625	4,5 %
45 000	5,8 %
50 000	8,3 %
55 000	10,2 %
60 000	11,9 %
75 000	15,5 %

Det egna sparandet minskar givetvis konsumtionsutrymmet under den period som sparandet sker. Konsumtionsmöjligheten minskas dock inte med hela sparbeloppet eftersom avdrag mot den beskattningsbara inkomsten medges för det individuella pensionssparandet och pensionsförsäkringen⁵. När sparandet sedan betalas ut beskattas det som inkomst av tjänst. Det innebär framförallt en fördel för de som idag betalar statlig inkomstskatt och som vid uttaget av pensionen sannolikt får en lägre skatt. För de som inte betalar statlig inkomstskatt är fördelen med ett avdragsgillt sparande inte lika tydlig och beror på vilken inkomstskatt som gäller när pensionsspararen väl tar ut pensionskapitalet. Att det individuella pensionssparandet är låst till 55 år ålder kan för vissa vara en nackdel. Samtidigt är sparandet tänkt att vara till pension så för andra kan det därför vara bra att pengarna är låsta.

Eget sparande från ökad lön

Räkneexemplen nedan utgår från att individen gör avdrag i deklarationen för ett privat pensionssparande. Exemplen utgår från en person som har allt intjänande framför sig, i detta fall någon som antas vara född 1996, börjar arbeta vid 25 års ålder och går i pension vid 66 års ålder respektive vid den prognostiserade riktåldern⁶ för pension.⁷ En löneökning som i sin helhet sparas kommer inte att påverka konsumtionsutrymmet under sparperioden, jämfört med utrymmet innan löneökningen, eftersom sparandet medger ett avdrag i deklarationen från den taxerade inkomsten.

I tabell 2 och 3 nedan redovisas hur stor inkomstökning och sparande som krävs vid dagens löneinkomst för att kompensera för att man saknar tjänstepension i sin anställning. I beräkningarna utgår vi från tjänstepensionsavtalet SAF-LO. Beloppen ska enbart ses som riktmärken då utfallet är beräknat enligt tidigare nämnda antaganden i exemplen. De sparade pensionsbeloppen motsvarar de inbetalningar som arbetsgivaren sätter av till dem som har kollektivavtalad tjänstepension. Tabellen nedan visar med andra ord vilken inkomstökning som krävs för att få samma pension med eget pensionssparande under förvärvsaktiv ålder som för den som har en tjänstepension via sin arbetsgivare. Inkomstökningen och sparandet kompenserar endast för avsaknad tjänstepension och inte för andra försäkringar som ingår i kollektivavtalen såsom sjukpension och ersättning i samband med dödsfall.

⁵ Uttag eller sparande påverkar inte den pensionsgrundande inkomsten. Avdraget påverkar och minskar dock den beskattningsbara inkomsten men även underlaget, arbetsinkomsten, för jobbskatteavdraget.

⁶ Riktåldern för pension för någon född 1996 beräknas vara 69 år. Lägsta åldern för att ta ut pensionen för någon född 1996 är 66 år.

⁷ Lönen antas öka med 1,8 procent per år framöver och avkastning på fonderat kapital efter avgifter är reallt 3,5 procent per år, vilket är i enlighet med prognosstandard. Beräkningarna är gjorda i Pensionsmyndighetens typfallsmodell.

Tabell 2. Löneinkomst och den inkomstökning och avdragsgillt pensionssparande som är nödvändig för att kompensera för utebliven framtida tjänstepension. Pensionering vid 66 års ålder och uttryckt i dagens lönenivå (2021)

Dagens löneinkomst (kronor per månad)	20 000	30 000	40 000	60 000	75 000
Inkomstökning som krävs och sparas avdragsgillt till pensionen (kronor, uttryckt i 2021 års nivå)	820	1 210	1 610	7 080	11 500
Inkomstökning som krävs och sparas avdragsgillt till pensionen (procent, avrundat till heltal)	4,1	4,0	4,0	11,8	15,3

För inkomster upp till 42 625 kronor per månad (2021) behöver sparandet vara drygt 4 procent vilket är lägre än de 4,5 procent som presenterades i tabell 1. Skälet är att löneökningen påverkar och höjer den pensionsgrundande inkomsten vilket i sin tur ökar den allmänna pensionen. För inkomster över 42 625 kronor per månad (2021) krävs ett större sparande för att kompensera för den uteblivna tjänstepensionen, som över inkomstgränsen är 30 procent av överskjutande lön. Samtidigt ger inkomster upp till 45 833 kronor per månad (2021) fortsatt ökad allmän pension vilket innebär att det ökade sparandet fortfarande inte behöver kompensera tjänstepensionen fullt ut. Vid inkomster över 45 833 kronor per månad (2021) behöver dock avsaknaden av tjänstepensionen kompenseras fullt ut med ökad lön.

Nedan redovisas motsvarande tabell för vilken inkomstökning som krävs för utebliven tjänstepension när pensionering sker vid riktåldern.

Tabell 3. Löneinkomst och den inkomstökning och avdragsgillt pensionssparande som är nödvändig för att kompensera för utebliven framtida tjänstepension. Pensionering vid riktåldern för någon född 1996 (69 år) och uttryckt i dagens lönenivå (2021)

Dagens löneinkomst (kronor per månad)	20 000	30 000	40 000	60 000	75 000
Ökat sparande och inkomstökning som krävs (kronor, uttryckt i 2021 års nivå)	830	1 160	1 550	6 700	10 980
Ökat avdragsgillt sparande och inkomstökning som krävs (procent, avrundat till heltal)	4,2	3,9	3,9	11,2	14,6

Skälet till att det generellt krävs ett något lägre sparande i tabell 3 jämfört med tabell 2 är att inga nya pensionsrätter tjänas efter 65 års ålder i tjänstepensionsavtalet SAF-LO som beräkningarna utgår ifrån (vilket gäller för många kollektivavtalade tjänstepensioner) medan det egna sparandet i exemplet fortsätter även efter 65 års ålder fram till riktåldern för pension (69 år) i tabell 3.⁸ Personen med en månadslön på 20 000 kronor kommer dock bli beviljad garantipension vid riktåldern och eftersom garantipensionen minskar av ökad inkomstpension, men inte av ökad tjänstepension, kommer det krävas ett något högre eget sparande vid just denna lönenivå för att kompensera avsaknad av tjänstepension jämfört med pensioneringen vid 66 års ålder i tabell 2.

⁸ För statligt anställda födda 1988 eller senare (PA 16 avd 1) ges pensionsrätter till beslutad LAS-ålder (68 år från om med oktober 2020). Exempel på undantag: För anställda inom kommun och region födda 1985 (KAP-KL) ges pensionsrätter till beslutad LAS-ålder plus ett år. För anställda inom kommun och region födda 1986 eller senare (AKAP-KL) ges pensionsrätter så länge man arbetar, oavsett ålder.

Spara ikapp tidigare år med avsaknad av tjänstepension

Om man aldrig haft tjänstepension vid tidigare anställningar är behovet inte bara att kompensera för framtida uteblivna inbetalningar utan också att spara ikapp och kompensera för den historiska avsaknaden av tjänstepension.

Tabell 4 nedan visar hur mycket någon som aldrig haft tjänstepension måste spara av lönen från och med 2021 fram till pensioneringen⁹ för att få samma pension som någon som haft tjänstepension under hela arbetslivet. Beräkningarna utgår från att samtliga exempel börjat tjäna in till sin tjänstepension vid 23 års ålder och att de haft en löneutveckling som följt genomsnittet i samhället fram till den lön de har idag.¹⁰ Vidare antas avkastningen på tjänstepensionen historiskt följt den genomsnittliga fondavkastningen i Sverige.

Tabell 4 Eget sparande som andel av löneinkomsten för att kompensera för utebliven historisk och framtida tjänstepension (från och med 2021)**

Månadsinkomst	Född 1990	Född 1980	Född 1970	Född 1960
0 - 42 625	6,4 %	11,3 %	17,3 %	64 %*
45 000	8,2 %	15 %	22,7 %	78 %*
50 000	11,5 %	21,7 %	32,4 %	100%*
55 000	14,1 %	27,2 %	40,3 %*	>100 %*
60 000	16,3 %	31,8 %	46,9 %*	>100 %*
75 000	21,2 %	41,9 %*	61,4 %*	>100 %*

* Sparandet med avdragsrätt kan dock högst ske upp till 35 procent av inkomsten.

** Beräknat utifrån ett teoretiskt exempel där pensionsspararen haft en premiebestämd tjänstepension hela livet, i detta exempel genom AKAP-KL.

I tabell 5 nedan redovisas den beräknade tjänstepensionsbehållningen under 2021 för den som haft tjänstepension sedan 23 års ålder, uttryckt som en helt premiebestämd tjänstepension vars avkastning följt genomsnittet på fondmarknaden.

⁹ Beräkningen utgår från att intjänandet till tjänstepensionen sker till pensionstillfället.

¹⁰ Det innebär således att personen född 1980 med en lön på 75 000 kronor idag antas ha haft en ingångslön på 55 000 kronor i månaden och personen född 1960 med en lön på 30 000 kronor i månaden antas ha haft en ingångslön på ungefär 20 000 kronor i månaden, uttryckt i fasta priser.

Tabell 5 Beräknat tjänstepensionskapital 2021 beroende på lön och födelseår*

Dagens löneinkomst (kronor per månad)	20 000	30 000	40 000	60 000	75 000
Född 1990	119 tkr	178 tkr	237 tkr	837 tkr	1 343 tkr
Född 1980	346 tkr	519 tkr	693 tkr	1 536 tkr	2 051 tkr
Född 1970	400 tkr	600 tkr	801 tkr	1 609 tkr	2 260 tkr
Född 1960	674 tkr	1 011 tkr	1 348 tkr	2 322 tkr	3 042 tkr

* Beräknat utifrån ett teoretiskt exempel där pensionsspararen haft en premiebestämd tjänstepension hela livet, i detta exempel genom AKAP-KL.

www.pensionsmyndigheten.se

